

Uusi kunta ja sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuus

26.05.10

Markku Lehto

Mikä kokonaisuus

Terveyteen, toimintakykyyn sekä elämän hallintaan ja arjessa selviytymiseen vaikuttavat monet tekijät:

- o elämäntapa ja omatoimisuus
- o lähiyhteisön tarjoama ”näkymätön” tuki
- o vapaaehtoistyö ja vertaistuki
- o elinympäristön asettamat vaatimukset
- o yksityiset palvelut
- o kunnan järjestämät palvelut

Kunta on ainoa organisaatio, joka voi vaikuttaa tämän kokonaisuuden kaikkiin osiin

- järjestämällä neuvontaa ja opastusta
- tukemalla vapaaehtoista ja epävirallista toimintaa sekä edistämällä kansalaisaktiivisuutta
- suunnittelemalla toimivia yhdyskuntia (toimintakyvyn puutteet eivät estä asioiden hoitamista omatoimisesti)
- huolehtimalla siitä, että kunnan omat toiminnat tukevat toisiaan (koulu ja vapaa sivistystoiminta, nuorisotyö, sosiaalitoimi ja terveydenhuolto)

Miksi kokonaisuuden hallinta on tärkeää

- Ikärakenteen muutos johtaa väistämättä sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvuun – samaan suuntaan vaikuttaa hoitoon liittyvän teknologian ja lääkkeiden kallistuminen
- Taantuma söi julkisen talouden reservejä ja helpot säästöt on jo tehty
- Sen takia on tarpeellista etsiä keinoja, jotka ehkäisevät ongelmia tai tarjoavat taloudellisempia hoitovaihtoehtoja
- Silloin on puututtava myös rakenteisiin

Tarvitaan hajautettua toimintaa

- Kansalaistoiminnan ja vertaistuen luonnollisia kasvualustoja ovat paikalliset yhteisöt
- Vahvistamalla paikallista aktiivisuutta ja vapaaehtoistoimintaa voidaan ongelmiin puuttua varhaisemmin ja taloudellisemmin
- Yksi tulevaisuuden mahdollisuus piilee aktiivisissa eläkeläisissä
- Uuden kunnan jakaminen alueellisiin yksiköihin mahdollistaa elävän paikallistoiminnan tukemisen ja elvyttämisen
- Lähipalvelut säilytetään nykyisten kuntien keskuksissa, mikä tarjoaa hoidon lisäksi asiantuntemusta paikallistoiminnan tueksi

Tarvitaan toimivia palveluketjuja

- Ikääntyvien ihmisten osuuden kasvaessa sosiaali- ja terveydenhuollon sisäisten raja-aitojen poistaminen tulee entistä tärkeämmäksi
- Ikääntyvät ovat sosiaalitoimen, terveyskeskuksen ja sairaalan asiakkaita – tehokas ja onnistunut hoito edellyttää hyvin suunniteltuja ja hyvin toteutettuja hoitoprosesseja alusta loppuun asti
- Hoidon ja hoitoprosessien onnistumisen edellytyksenä on oikein mitoitettu palvelurakenne
- Sen takia pyritään siihen, että perus- ja erikoispalvelut ovat organisatorisesti saman katon alla

Tarvitaan keskittämistä

- On toimintoja, joissa keskittäminen tuottaa selvää säästöä hoidon saatavuudesta tinkimättä
- Tällaisia ovat monet sairaanhoidolliset tukipalvelut kuten laboratorio- ja kuvantamispalvelut, lääkehuolto, kuntoutus ja ensihoito sekä hankinnat ja ennen kaikkea kitkattomasti toimivat tietojärjestelmät
- Uuden kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon johto palvelujen tilaajana vastaa siitä, että saadaan suuren mittakaavan tarjoama hyöty

Tarvitaan luovaa kilvoittelua

- Moniportainen ja keskitetty päätöksenteko tekee toiminnasta kankean
- Suhteellisen itsenäiset tuotantoyksiköt voivat reagoida nopeasti uusiin haasteisiin
- Liikelaitosperiaate korostaa joustavuutta, luovuutta ja tuottajien välistä kilvoittelua
- Tästä syystä on perusteltua jakaa peruspalvelujen aluevastuu kolmen tuottajan kesken ja keskittää vaativampi erikoisosaaminen omaan tuotantoyksikköön

Tarvitaan asiakasohjausta

- Palveluita on suunniteltava koko aluetta silmällä pitäen
- Asiakkaan edun mukaista saattaa olla muun kuin lähimmän palvelun käyttäminen tai toisin päin, asiakas ei halua käyttää muuta kuin lähintä mahdollista palvelua
- Asiakkaan valinnan mahdollisuus on nopeasti yleistymässä ja se on syytä toteuttaa myös uuden kunnan alueella.
- Se edellyttää joustavaa voimavarojen käyttöä ja hyvää ennakointia kattavuuden turvaamiseksi

Tarvitaan erilaisuutta ja yhdenmukaisuutta

- Arviointikriteereiden on oltava mahdollisimman yhdenmukaisia koko kunnan alueella, uuden kunnan alueella ei voi olla vanhan kuntajaon mukaisia eroja palvelujen tarpeen määrittelyssä
- Ihmiset ja paikalliset olot ovat erilaisia
- Erilaisuudelle on annettavaa tilaa, sitä edellyttää myös palvelujen jatkuva kehittäminen
- Palveluissa voi olla paikallisia sovellutuksia, jotka poikkeavat toisistaan

Tiivistelmä

- Uuden kunnan sisällä voidaan yhdistää toisiinsa läheistuki ja lähipalvelujen ammatillinen osaaminen
- Terveysten ja elämänhallinnan edistäminen ovat kunnan muidenkin toimien tavoitteena
- Perus- ja erikoispalvelut muodostavat saumattoman palveluketjun
- Suuren mittakaavan edut voidaan käyttää tinkimättä palvelujen saatavuudesta